

Geannoteerde parallelvertaling van een fragment uit

A Mercy (Toni Morrison, 2008).

19 December 2017

Universiteit Leiden

Literary Translation

1	Dinner was a tedious affair made intolerable by the awkwardness Jacob felt.	Het diner was een vervelende ⁱ aangelegenheid, onverdraaglijk door de gêne die Jacob voelde. ⁱⁱ
2	His rough clothes were in stark contrast to the embroidered silk and lace collar.	Zijn ruige plunje ⁱⁱⁱ stond in schril contrast met de geborduurde zijde en kanten kraag.
3	His normally deft fingers turned clumsy with the tableware.	Zijn doorgaans behendige vingers prutsten nu ^{iv} met het eetgerei.
4	There was even a trace of raccoon blood on his hands.	Er zat zelfs nog een veeg ^v wasberenbloed op zijn hand.
5	Seeded resentment now bloomed.	Reeds ^{vi} gezaaide rancune ^{vii} kwam nu tot bloei.
6	Why such a show on a sleepy afternoon for a single guest well below their station?	Waarvoor zulke omhaal op een slaperige namiddag voor één enkele gast, ver beneden hun stand? ^{viii}
7	Intentional, he decided; a stage performance to humiliate him into a groveling acceptance of D'Ortega's wishes.	Opzettelijk, besloot hij; een schertsvertoning, bedoelt ^{ix} om hem dusdanig te vernederen dat hij zich, staart tussen de benen, ^x naar D'Ortega's wil zou schikken. ^{xi}
8	The meal began with a prayer whispered in a language he could not decipher and a slow signing of the cross before and after.	De maaltijd begon met een gebed gefluisterd in een taal die hij niet ontcijferen kon en het loom slaan van een kruisje ^{xii} voor en na.
9	In spite of his dirty hands and sweat-limp hair, Jacob pressed down his annoyance and chose to focus on the food.	Ondanks zijn vuile handen en vettige ^{xiii} haar, verdrukte Jacob zijn ergernis en besloot zijn aandacht op het eten te richten.
10	But his considerable hunger shrank when presented with the heavily seasoned dishes: everything except pickles and radishes was fried or overcooked.	Maar zijn aanzienlijke honger slonk toen hij de zwaar gekruide gerechten voorgezet kreeg: alles, behalve de augurken en radijnen, was overgaar of vetgebraden. ^{xiv}

11	The wine, watered and too sweet for his taste, disappointed him, and the company got worse.	De wijn, aangengd en te zoet naar zijn smaak, viel hem tegen, en het gezelschap ging erop achteruit.
12	The sons were as silent as tombs.	De zonen waren zo stil als grafzerken. ^{xv}
13	D'Ortega's wife was a chattering magpie, asking pointless questions – How do you manage living in snow? – and making sense-defying observations, as though her political judgment were equal to a man's.	D'Ortega's vrouw was een kwetterende ekster, die onzinnige vragen stelde – Hoe overleeft u die Britse sneeuw? ^{xvi} – en zinstergende observaties maakte, alsof haar politieke opvattingen gelijk waren aan die van een man.
14	Perhaps it was their pronunciation, their narrow grasp of the English language, but it seemed to Jacob that nothing transpired in the conversation that had footing in the real world.	Wellicht was het hun uitspraak, hun geringe grip op de Engelse taal, maar het leek Jacob alsof er tijdens het gehele gesprek niets voorbij kwam dat betrekking had op de werkelijkheid. ^{xvii}
15	They both spoke of the gravity, the unique responsibility, this untamed world offered them; its unbreakable connection to God's work and the difficulties they endured on his behalf.	Ze spraken beiden over de ernst, de unieke verantwoordelijkheid, die deze wereld hen bood; haar ^{xviii} onlosmakelijke verbintenis met het werk van God en de beproevingen die zij in zijn naam doorstonden.
16	Caring for ill or recalcitrant labor was enough, they said, for canonization.	Zorgdragen voor zieke of recalcitrante werkkrachten was genoeg, vonden ze, voor zaligverklaring.
17	“Are they often ill, Madam?” asked Jacob.	“Zijn ze vaak ziek, madam ^{xix} ?” vroeg Jacob.
18	“As they pretend, no,” said his hostess.	“Aangezien ze doen alsof, nee,” zei zijn gastvrouw.
19	“Scoundrels they are.	“Ellendelingen zijn het.
20	In Portugal they never get away with this trickery.”	In Portugal gaat ^{xx} zulk bedrog niet ongestraft.”
21	“They come from Portugal?”	“Ze komen uit Portugal?”
22	Jacob wondered if the serving woman understood English or if they cursed her only in Portuguese.	Jacob vroeg zich af of de dienstverster Engels verstond, of dat ze haar enkel in het Portugees verwensten.
23	Well, the Angola part of Portugal,” said D'Ortega.	“Nuja, het Angola-deel van Portugal,” zei D'Ortega.
24	“It's the most beautiful land.”	“Het is 't meest prachtige land.”
25	“Portugal?”	“Portugal?”
26	“Angola. But, of course, Portugal is without peer.”	“Angola. Maar natuurlijk, Portugal kent geen gelijke.”
27	“We are there for four years,” added Mistress D'Ortega.	“Wij zijn ^{xxi} daar voor vier jaar,” voegde mevrouw D'Ortega eraan toe.
28	“Portugal?”	“Portugal?”

29	“Angola. But, mind you, our children are not born there.”	“Angola. Maar let wel, onze kinderen zijn niet daar geboren. ^{xxii} ”
30	“Portugal, then?”	“In ^{xxiii} Portugal, dan?”
31	“No. Maryland.”	“Nee. Maryland.”
32	“Ah. England.”	“Ah. Engeland.”
33	As it turned out, D’Ortega was the third son of a cattleman, in line for nothing.	D’Ortega bleek de derde zoon van een veedrijver, zonder aanspraak op enige erfenis.
34	He’d gone to Angola, Portugal’s slave pool, to manage shipments to Brazil, but found promises of wealth quicker and more generously met farther abroad.	Hij vertrok ^{xxiv} naar Angola, Portugal’s slavenpoel, om scheepsladingen naar Brazilië te verzorgen, maar ontdekte daar dat de beloofde welvaart elders ^{xxv} nóg vlugger en nog grootser vergaard kon worden.
35	The kick up from one kind of herding to another was swift and immensely enriching.	De transitie van het ene soort veehoeden ^{xxvi} naar het andere was vlot en enorm verrijkend.
36	For a while, thought Jacob.	Voor even dan, dacht Jacob.
37	D’Ortega did not seem to be making a go of his relatively new station, but he had no doubt he would prevail somehow, as this invitation to dinner was designed to prove.	D’Ortega leek tot nog toe onsuccesvol in zijn nieuwe positie, maar hij twijfelde er niet aan dat hij het enerzijds of anderzijds zou redden, zoals zijn uitnodiging voor dit ^{xxvii} diner moest bewijzen.
38	They had six children, two of whom were old enough to sit at table.	Ze hadden zes kinderen, waarvan er twee oud genoeg waren om mee te tafelen. ^{xxviii}
39	Stone-quiet boys, thirteen and fourteen, wearing periwigs like their father as though they were at a ball or a court of law.	Jongens stil als steen, ^{xxix} van dertien en veertien, die net als hun vader poederpruiken droegen alsof ze op een bal of bij de rechtbank waren.
40	His bitterness, Jacob understood, was unworthy, the result of having himself no survivors—male or otherwise.	Zijn bitterheid, begreep Jacob, was onwaardig, en voortkwam uit ^{xxx} het feit dat hijzelf geen nabestaanden had – mannelijk of anderszins.
41	Now that his daughter Patrician had followed her dead brothers, there was no one yet to reap the modest but respectable inheritance he hoped to accumulate.	Nu ook zijn dochter Patrician haar dode broers achterna gegaan was, was er niemand om de vruchten te plukken ^{xxxi} van de bescheiden doch respectabele nalatenschap die hij hoopte te verzamelen.
42	Thus, tamping envy as taught in the poorhouse, Jacob entertained himself by conjuring up flaws in the couple’s marriage.	Zodoende, de nijd dempend zoals men in het armenhuis geleerd werd, vermaakte Jacob zich door gebreken in het huwelijk van de twee ^{xxxii} te fabriceren.

43	They seemed well suited to each other: vain, voluptuous, prouder of their pewter and porcelain than of their sons.	Ze leken gemaakt voor elkaar: pronkzuchtig, wellustig, ^{xxxiii} trotser op hun protserige porselein en koper dan op hun zonen. ^{xxxiv}
44	It was abundantly clear why D'Ortega was in serious debt.	Het was overduidelijk waarom D'Ortega zwaar in de schulden zat.
45	Turning profit into useless baubles, unembarrassed by sumptuary, silk stockings and an overdressed wife, wasting candles in midday, he would always be unable to ride out any setback, whether it be lost ship or ruined crop.	De winst verkwanselen aan nodeloze snuisterijen, onbeschaamd door overdaad, zijden kousen en een exuberant aangeklede echtgenote, midden op de dag kaarsen verkwisten ^{xxxv} – hij zou geen enkele tegenslag te boven kunnen komen, of het nou een verloren schip of een slechte oogst zou zijn.
46	Watching the couple, Jacob noticed that husband and wife never looked at each other, except for a stolen glance when the other looked elsewhere.	Het koppel gaande slaand, viel het Jacob op dat man en vrouw elkaar nooit aankeken, de één wierp slechts een zijlingse blik ^{xxxvi} als de ander even niet keek.
47	He could not tell what was in those surreptitious peeks, but it amused him to divine the worst while he endured the foolish, incomprehensible talk and inedible dishes.	Hij kon niet zeggen wat er in deze heimelijke blikken besloten lag, maar ondervond er genot ^{xxxvii} aan het vreselijkste te verdichten terwijl hij de dwaze, onverstaanbare taal en de onsmakelijke ^{xxxviii} gerechten verduurde.
48	They did not smile, they sneered; did not laugh, giggled.	Ze glimlachten niet, ze grijnsden; lachten niet, grinnikten.
49	He imagined them vicious with servants and obsequious to priests.	In zijn verbeelding waren ze wreed tegen bedienden en kruiperig naar de pastoor. ^{xxxix}
50	His initial embarrassment about the unavoidable consequences of his long journey—muddy boots, soiled hands, perspiration and its odor—was dimmed by Mistress D'Ortega's loud perfume and heavily powdered face.	De schaamte die hij aanvankelijk had gevoeld ten opzichte van de onvermijdelijke tekenen van zijn tocht – modderige laarzen, vuile handen, zweet en de geur ervan – werd gedempt door mevrouw D'Ortega's schreeuwerige parfum ^{xl} en hevig gepoederde gezicht.
51	The only, if minor, relief came from the clove-smelling woman who brought the food.	De enige, al dan niet minieme, verlichting kwam van de naar kruidnagel-geurende ^{xli} vrouw die het eten serveerde.
52	His own Rebekka seemed ever more valuable to him the rare times he was in the company of these rich men's wives, women who changed frocks	Zijn eigen Rebekka scheen hem nog vele malen dierbaarder op de zeldzame momenten dat hij zich in het gezelschap van de echtgenotes van deze rijkelui

	every day and dressed their servants in sacking.	bevond, vrouwen die dagelijks van japon ^{xlii} wisselden en hun bedienden in lompden lieten lopen.
53	From the moment he saw his bride-to-be struggling down the gangplank with bedding, two boxes and a heavy satchel, he knew his good fortune.	Vanaf het moment dat hij zijn toekomstige bruid van de loopplank af zag strompelen, met beddengoed, twee kisten en een zware plunjezak, prijsde hij zich gelukkig. ^{xliii}

ⁱ **vervelende:** although the word ‘vervelend’ is somewhat ambiguous in the TL language (meaning both ‘tedious’ and ‘unpleasant,’ Prisma; Van Dale) the polysemy does not exactly clash with the narrative.

ⁱⁱ **made:** in the TT, an equivalent to the ST ‘made’ was made redundant due to the comma after ‘aagelegenheid.’ This comma is required in the TL (Lemmens & Parr, 2002, p. 332-333), especially if considerable amplification of the TT is to be avoided (...*een vervelende aangelegenheid die onverdraaglijk werd gemaakt door de gêne die Jacob voelde*).

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/vervelend#.WmNA1KhKtPY>

ⁱⁱⁱ **plunje:** although according to the dictionary, ‘plunje’ is simply an archaic word for ‘clothing’ (Prisma; Van Dale) it also bears connotations of being coarse and unrefined.

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/plunje#.WmNAvKhKtPZ>

^{iv} **turned:** there is no one-to-one correspondent to ‘turned,’ and most TL equivalents use a longwinded verbal phrase. More common is to use a simple past verb in combination with an adverb, as is done here.

^v In order to avoid an abundance of *-en* within the same sentence (*Er zaten zelfs nog sporen wasber**en**bloed op zijn handen*), ‘een veeg’ was used instead of the more literal ‘sporen.’ This way, the TT sentence sticks closer to its ST equivalent in terms of rhythm and syllable count.

^{vi} **reeds gezaaide:** as the SL adjective ‘seeded’ implies completed action, this was rendered more explicit in the TL (*grammatical explicitation:* Munday, p. 92).

^{vii} **rancune:** the word ‘rancune’ is a somewhat archaic, French-origin TL word; contributing both to the rather formal register of this metaphor and compensating for the addition of the word ‘reeds’ by being alliterative. Although I was initially hesitant to use alliteration in the TT where there is none in the ST, my analysis of the ST did not reveal any reason not to do so in this line.

^{viii} **Waarvoor zulke [...] hun stand:** an attempt was made at maintaining the ST sibilance, but for the 6 sibilant phonemes of the ST, the TT only contains 4. By way of compensation

(Munday, p. 92), the TT line contains additional harsh sounds due to the recurrent /x/ ('slaperige'; 'namiddag'; 'gast').

^{ix} **into:** there is no TL equivalent which uses a construction corresponding to 'humiliate him *into*,' which is why the TT uses 'bedoelt om,' resulting in amplification.

^x **staart tussen de benen:** a straightforward rendering of 'groveling' is 'vernedere' or, alternatively, 'kruiperig' (Prisma, van Dale). However, as the latter is used in line 49 to mean 'obsequious' ('servile,' van Dale) and the former is already used earlier in this same line, a stock metaphor was used instead.

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/engels-nederlands/vertaling/groveling#.WmNWL6hKtPY>

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands-engels/vertaling/kruiperig#.WmNXFahKtPY>

^{xi} **Opzettelijk, besloot [...] zou schikken:** the sibilance present in the corresponding ST line are preserved and even amplified (the ST contains seven sibilant phonemes, the TT has ten).

^{xii} **slaan van een kruisje:** the formal correspondent (Munday, p. 95) of 'signing of the cross' is 'een kruis[je] slaan' (Prisma).

^{xiii} **vettige:** using a hyphenated noun- adjective construction in a descriptive noun phrase is more common in the SL than in the TL (Lemmens & Parr, p. 101-102). The TT therefore attempts to capture the sense by describing the hair as dirty, or 'greasy,' in order to keep the degree of amplification of this sentence down.

^{xiv} **vetgebraden:** the literal 'gebraden' does not have the same negative connotation in TL as 'fried' does in the SL, therefore the descriptive element 'vet' was added.

^{xv} **grafzerken:** the literal rendering 'tombes' does not have the same associative value as 'tombs,' nor the same deep, ominous sound. 'Grafzerken' is therefore a textual equivalent (Munday, p. 96), bearing similarly eerie connotations, although failing to approach the ST item in terms of sound-symbolism. It does salvage the lost alliteration of 'sons'- 'silent' ('zonen'- 'stil'; 'zonen'- 'zerken').

^{xvi} **Hoe overleeft [...] Britse sneeuw:** the SL 'manage' in this context could be rendered as 'aankunnen' or 'redden' (Prisma, Van Dale), but neither sound very natural in regard to snow. 'Overleven' is a common TL hyperbole (Corpus Hedendaags Nederlands, hereafter CHN), but in order to avoid ambiguity about *where* this snow is found, explicitation is required (*discursive explicitation*: Munday, p. 92).

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/engels-nederlands/vertaling/manage#.WmNo6qhKtPY>

^{xvii} **betrekking [...] werkelijkheid:** as literal translation of this ST line would result in an odd or unnatural collocation (...*grip of de echte wereld*), this sentence was roughly paraphrased.

^{xviii} **haar:** as countries are often feminine (both in the SL and TL), ‘this untamed world’ was also referred to as ‘haar’ in the TT, as the TL has no ungendered equivalent to ‘its.’

^{xix} **madam:** in order to (re)establish the narrative’s locale, Jacob addresses D’Ortega’s wife as ‘madam,’ rather than ‘mevrouw.’ At the same time, the TT adheres to TL standards (Lemmens & Parr, p. 345), therefore the word is not written with a capital letter, as is done in the ST.

^{xx} **In Portugal [...] niet ongestraft:** the ST uses very subtle grammatical errors in Mistress D’Ortega’s language to signal their (from Jacob’s perspective) ‘foreignness.’ The TT endeavours to create an equivalent effect by using a grammatical form that is only technically incorrect considering the context (by using ‘gaat’ instead of ‘zou [...] gaan’).

^{xxi} **Wij zijn [...] vier jaar:** common grammatical mistake made by speakers of Portuguese is the use of the present where other languages (both the SL and the TL) might use the past perfect (Company, 2012, p. 22), so ‘wij zijn daar voor vier jaar’ (*wij zijn daar voor vier jaar geweest*).

^{xxii} **Maar let [...] daar geboren:** although ‘are not born there’ is ungrammatical in the SL, a literal translation (‘zijn niet daar geboren’) is correct in the TL (Lemmens & Parr, p. 33). In order to compensate for loss of this subtle grammatical error, the TT instead features a slight syntactic error (‘zijn niet daar geboren’ should be: *zijn daar niet geboren*).

^{xxiii} **in:** whereas it is not too uncommon in the SL to leave a preposition implied, in the TL this ought to be rendered explicit in order to avoid ambiguity bordering on incomprehensibility.

^{xxiv} **vertrok:** it is more common in the TL to use the historical present (Lemmens & Parr, p. 31).

^{xxv} **elders:** the literal ‘verder overzees’ is an unnatural TL construction, this is therefore rendered less explicit in the TT (*generalisation*: Munday, p. 92).

^{xxvi} **veehoeden:** an earlier referent to the occupation of D’Ortega’s father in the ST does not use the same word as is used in the euphemism (Wales, 2011, p. 146) describing slave trade (‘cattleman’; ‘herding’); the TT therefore also uses two different terms (‘veedrijver’; ‘veehoeden’). The allusion to cattle is rendered more explicit in the TT (*semantic explicitation*: Munday, 92) as ‘hoeden’ also means ‘hats’ in the TL and any ambiguity as to the implication of the euphemism was best avoided.

^{xxvii} **dit:** whereas ‘to dinner’ is an idiomatic phrase in the SL, the Dutch ‘diner’ requires a determiner in the TL (CHN). In accordance with ‘his’/‘zijn,’ this determiner added in the TT is also an anaphoric reference, denoting the present dinner.

^{xxviii} **mee te tafelen:** for the archaic SL idiomatic expression ‘sit at table,’ a(n arguably less archaic) TL idiomatic expression was used (Prisma, Van Dale).

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/tafelen#.WmR8NKhKtPY>

^{xxix} **stil als steen:** the compound adjective using a noun-hyphen construction is more common in the SL.. TL compound adjectives are generally not hyphenated, and are often fossilised (sneewwit, ijskoud, grasgroen, splinternieuw); creative compound adjectives are rare (Onzetaal). This is why the embedded simile expressed by ‘stone-quiet’ was rendered as the full simile ‘stil als steen,’ rather than as a compound adjective (*steenstille jongens*).

<https://onzetaal.nl/taaladvies/samenstelling>

^{xxx} **voortkwam uit:** as the literal ‘een resultaat was van’ is an unnatural-sounding Anglicism, this was rendered in the TT using an idiomatic TL phrase instead.

^{xxxi} **om de vruchten te plukken:** the TL stock metaphor ‘to reap’ was translated using its formal TL correspondent, but unfortunately the undoubtedly intentional connotation with death (‘the grim reaper’) was thereby lost.

^{xxxii} **de twee:** rather than translating ‘the couple’ literally (‘het koppel’), the near-synonym ‘de twee’ (Prisma) was used to avoid a clunky repetition of ‘het’ (*in het huwelijk van het koppel*), since the possessive ‘s is in this case not possible in the TL (*het koppel’s huwelijk*).

^{xxxiii} **pronkzuchtig, wellustig:** in order to compensate for loss of the alliteration present in the ST (‘vain’; ‘voluptuous’), the TT uses end-rhyme instead.

^{xxxiv} **koper [...] zonen:** assonance (‘gemaakt’; ‘elkaar’ and ‘koper’; ‘zonen’) is used in the TT to compensate for the loss of sibilance (‘seemed’; ‘suited’; ‘sons’), amplifying internal cohesion.

^{xxxv} **De winst [...] kaarsen verkwisten:** the TT uses archaic language (‘verkwanselen’; ‘snuisterijen’; ‘verkwisten,’ Prisma) where the ST uses archaic grammatical structure (‘whether it be lost ship or ruined crop’) to reinforce locale.

^{xxxvi} **zijlिंगse blik:** the literal of ‘stolen glances’ (‘gestolen blikken’) is unidiomatic in the TL (CHN), which is why it is paraphrased in the TT.

^{xxxvii} **ondervond er genot aan:** in correspondence with the ST construction ‘it amused him’ (passive) the TT uses a similar construction, rather than the single verb ‘genoot’ (active); this does result in amplification of the TT in relation to the corresponding ST line.

^{xxxviii} **onverstaanbare [...] onsmakelijke:** due to the nature of the language pair (using a prefix to denote negation *-in*; *-on*), the ST alliteration (‘incomprehensible’; ‘inedible’) was fortunately easily preserved.

---

^{xxxix} **de pastoor:** it is more common in the TL to use the singular for a conceptual reference. In the ST (Lemmens & Parr, p. 226); ‘priests’ denotes priests in general, not a specific number or group of priests, for which the TT uses ‘*de pastoor*.’

^{xi} **schreeuwerige:** this description in the ST stands out as an odd collocation, and should therefore be preserved but whereas ‘loud perfume’ is poetic in the SL, ‘luid parfum’ jarringly foreign in the TL. Instead, the close approximant ‘schreeuwerig’ was used (Van Dale), which is a more common collocation (CHN) but nevertheless preserves the imagery of the description.

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/engels-nederlands/vertaling/loud#.WmSLMahKtPY>

^{xii} **naar kruidnagel-geurende:** as the literal translation ‘kruidnagel-ruikende’ has a different meaning in the TL, the TT renders this using paraphrase. This does result in the amplification of this line in the TT.

^{xiii} **japon:** the word ‘japon’ is generally used in contemporary Dutch to denote a night dress, but in fact used to denote ‘dresses’ in general (Prisma).

^{xiii} **prijste hij zich gelukkig:** for the archaic SL idiomatic expression ‘knew his good fortune,’ an equivalent TL idiomatic expression was used (Prisma, Van Dale).

<http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/prijzen#.WmSOK6hKtPY>